

*Миколенко А.**

ПЕРСПЕКТИВИ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЛІДЕРСТВА КИТАЮ

Китайське економічне диво, чи вдала політика та сприятливі мови?! Чи триватиме цей успіх й надалі, та чи зможе Китай вийти на перше місце в світі поза всіма економічними показниками? Які ж перспективи розвитку такої величезної країни з багатомільйонним населенням... Ці питання зараз цікавлять більшість економістів міжнародників, адже вплив Китаю на світову економіку зростає, і необхідно розуміти, яка арена міжнародної торгівлі нас чекатиме у майбутньому.

Зростання економіки країни за останні 25 років становило більш ніж 9% щороку. Раніше вже траплялися подібний стрімкий економічний ріст і в інших країнах, так наприклад сталося у Японії та Південній Кореї, але не слід забувати що ці країни є досить малими за розміром, в порівнянні з Китаєм, населення якого становить 1,3 млрд. чоловік, що в 13 разів більше ніж в Японії.

Взагалі такий швидкий ріст економіки вивів тисячі населення з межі страшної бідності, так наприклад у 1980 році приблизно 80% населення жило поза межею бідності, зараз вже 20%, хоча й досі більша частина населення продовжує виживати за менш ніж \$2 на день. Слід зазначити, що бідність є сконцентрованою в більшій мірі в сільській місцевості, де дуже мало робочих місць.

Китай і СОТ. Вважається, що після вступу до СОТ, міжнародна торгівля країни поживавиться, що звичайно призведе до збільшення прибутків. Але міські господарства отримують більший вигащ, ніж сільські, що збільшить вже й без того значну нерівність між ними. За планом вступу до СОТ планується, що збільшиться кількість зайнятого населення на 13 млн., або ж 1,4%, в порівнянні з необхідними 300 млн. робочих місць, які є необхідними для повної зайнятості населення, і це ще раз підтверджує, що тільки зростання торгівлі не зможе вирішити проблему зайнятості населення.

Китай і інвестиції. Ключовим моментом такого швидкого зростання економіки стало інвестування, що дало змогу накопичувати капітал в середині країни. З 1980 по 2000 роки частка інвестицій становила 35% ВВП. Зараз вона зросла і становить більш ніж 40 %, так наприклад у 2005 році становила 43,4%. Взагалі з кінця 1990х головним напрямком інвестування були інвестиції в інфраструктуру, зовнішні і внутрішні інвестиції сконцентрувались в промислових секторах (металева, текстильна, машинобудівна), збільшились інвестиції в господарства, транспорт, комунікації, всі ці фактори покращили сектор послуг.

Хоча інвестиції в інфраструктуру відносять до непродуктивних, вони значно покращують розвиток економіки в цілому, а саме зменшують витрати на трансакції, надають можливості для вигіднішого розміщення ресурсів ну і звичайно підвищують стандарти життя.

Не дивлячись на підвищення рівня соціального інвестування, Китай досі має порівняно відсталу інфраструктуру, що виражається в суттєвій нерівності в регіональних ін-

* студентка 4 курсу відділення «міжнародний бізнес» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Ступницький О.І.

фраструктурах, низькому рівні урбанізації населення, то ж досі залишається потреба в значному інвестуванні.

Що ж до перспектив розвитку Китаю, в цілому вони є досить позитивні, хоча існують і деякі причини для непокоєння, що виражаються в міжнародному та національному аспектах.

Міжнародний аспект. Існує серйозний дисбаланс в торгівлі деяких країн. Якщо він буде швидко подоланий, наприклад швидкою зміною ставки валютного курсу або ж збільшення курсу політики протекціонізму, то це призведе до досить негативного впливу на експортний сектор Китаю. Оскільки є надлишок в продуктивних можливостях на глобальному рівні в працевістких промисловостях, таких як текстильна, легка промисловість, виробництво споживчих електронних товарів, кораблебудівна, алюмінієва, то це призведе до зниження цін на товари цих секторів економіки, що звичайно завдасть удару по прибутках працівників, що залучені в цих галузях. Отже є високий ризик фінансової нестабільності.

Національний аспект. В країні зараз спостерігається старіння нації, це може призвести до зменшення рівня заощадження коштів, що уповільнить інвестування і формування капіталу. Ця демографічна зміна значно полегшить працевлаштування, але в загальному вигляді потреба в робочих місцях залишиться високою, доки надмірні витрати в сільськогосподарському секторі будуть використані в більш продуктивному секторі.

Можна запропонувати три варіанти розвитку економіки Китаю:

- **базовий.** Він передбачає, що розвиток відбудуватиметься тими ж темпами та тенденціями, що і впродовж останніх років.

- **оптимістичний.** Економіка країни продовжуватиме зростати, і Китай покращить використання і розміщення ресурсів.

- **песимістичний,** або ж ризиковий. Він передбачає, що за більшістю економічних показників економічний стан знизиться в порівнянні з базовим періодом.

Отже за **першим сценарієм** зберігаються поточні тенденції в економіці, залишається середній річний приріст біля 8 % впродовж майбутніх 5 років. ВВП досягне \$ 3,6 млрд. в 2010, що становить трошки менш ніж мала Японія у 2002 році. ВВП на душу населення досягне \$ 2 670. З 2010 по 2020 прогнозується, що ріст ВВП уповільниться до 7,6%. І вже до 2020 ВВП буде \$7,5 млрд., а ВВП на душу населення \$5 300. Робоча сила буде переміщуватись з сільськогосподарського до не сільськогосподарського сектору на рівні 1,21% щороку. Тенденції в технологіях залишаться такими ж як впродовж останніх років. FTP (сукупний фактор продуктивності) буди триматись на тому ж рівні 2-2,5%, що і за останні 25 років.

За **оптимістичним.** Робоча сила буде переміщуватись з сільськогосподарського до не сільськогосподарського сектору на рівні 1,36% щороку. Сфера технологій відобразить потребу в послугах та високотехнологічних товарах. Показник ставки на додану вартість зросте. FTP сфери послуг на 1% буде вищим з 2005 по 2010, ніж у базовому періоді і на 0,5% вищий в період з 2010 по 2020 роки. Ефективне використання енергоресурсів збільшиться на 0,2- 0,5%. Цей сценарій передбачає сприятливе міжнародне середовище, в якому Китайський експорт та імпорт значно зросте, та також сприятливе внутрішнє середовище, поступова реалізація реформ в різних сферах надасть можливість більш ефективного розміщення ресурсів і швидшого економічного прогресу.

Щодо **песимістичного** сценарію, він матиме місце через більш протекціоніську політику держав на міжнародній арені. Сценарій передбачає, що робоча сила буде переміщуватись з сільськогосподарського до не сільськогосподарського сектору на рівні 0,91%, це буде через нездатність на внутрішньому рівні забезпечити достатню урбанізацію та транспортну інфраструктуру. Знизиться рівень заощаджень до 6,8% у 2020 році, що при-

зведе до уповільнення накопичення капіталу. Прибутки господарств знизяться в порівнянні з поточним періодом. Неудалі внутрішні реформи означатимуть, що наявний капітал був неефективно використаний. Всі ці зміни призведуть до того що TFP буде найнижчим за останні 25 років, а саме 1,5- 2%.

Слід сказати, що найбільш драматично різниця між оптимістичним і песимістичними перспективами відобразиться на бідних сільських господарствах, що проявиться в тому, що стане менше можливостей для працівників сільськогосподарського сектору знайти роботу в містах, прибутки населення майже не зростатимуть.

Отже в принципі за всіма сценаріями розвиток Китаю трошки уповільниться, ніж він був за останні 25 років. Основною силою для швидкого економічного зростання до 2020 року залишиться швидке накопичення капіталу, яке відбуватиметься завдяки інвестиціям та внутрішнім заощадженням. Очікується, що внутрішні заощадження знизяться на 35% до 2020 року, через старіння нації.